

Segédanyag a hallgatói munkák értékeléséhez a távolléti oktatásban

Budapest, ELTE PPK

2021. május

Szerzők:

- Bereczki Enikő Orsolya
- Horváth László
- Kálmán Orsolya
- Káplár-Kodácsy Kinga
- Miskey Helga
- Rausch Attila
- Rónay Zoltán
- Solymosi Katalin

Hivatkozási formula:

Bereczki, E. O., Horváth, L., Kálmán, O., Káplár-Kodácsy, K., Miskey, H., Rausch, A., Rónay, Z. & Solymosi, K. (2021). Segédanyag a hallgatói munkák értékeléséhez a távolléti oktatásban. Budapest: ELTE-PPK.

ISBN 978-963-489-366-0

Segédanyag a hallgatói munkák értékeléséhez a távolléti oktatásban	0
Bevezetés	3
Kinek szól ez a segédanyag?	3
Milyen szemléletben készült a segédanyag?	3
Hogyan épül fel a segédanyag?	3
Alapvető megfontolások – mit szükséges figyelembe venni az online értékelés, vizsgáztatás kapcsán?	5
Milyen jogai és kötelezettségei vannak a hallgatónak és az oktatónak az online vizsgák tekintetében?	11
Milyen technikai nehézségekbe, jogi-etikai problémákba ütközhetünk a vizsgák kapcsán, és ezeket hogyan oldhatjuk meg?	12
Kontaktból online: hogyan alakíthatjuk át hatékonyan az eddig offline megvalósított vizsgákat, a hallgatók értékelését?	14
Felügyelt vizsgaterem helyett (otthoni) online környezetben szinkron megvalósuló zárthelyi dolgozat, vizsga	14
Hallgatói kiselőadások, ahol a hallgatók társaik előtt prezentálnak és az oktató ez alapján értékeli (szinkron/aszinkron)	16
Portfólió/tanulási napló/reflektív napló (aszinkron)	18
Szóbeli vizsgák, személyes vagy online jelenlétben alapuló kollokvium/szigorlat (szinkron/aszinkron)	19
További ötletek, megoldási javaslatok az online értékeléshez	21
1. Online nyitott könyv vizsgák	21
2. Mérési és értékelési eszközök a Canvas-ban	22
3. Hallgatói produktumok értékelése értékelőtáblákkal	22
További hasznos linkek	24

Bevezetés

Kinek szól ez a segédanyag?

A vizsgáztatással és értékeléssel kapcsolatos online segédlet a felsőoktatásban tanító kollégák számára készült, kifejezetten hallgatói munkák értékelésére vonatkozó tartalommal. A célja, hogy szakmai támogatást nyújtson az oktatóknak a távolléti oktatás keretében megvalósuló vizsgáztatási és értékelési megoldásokkal kapcsolatosan, egyaránt figyelembe véve a technológiai, jogi-etikai, pszichológiai és pedagógiai-módszertani szempontokat.

Milyen szemléletben készült a segédanyag?

A koronavírus-járvány szülte kényszerhelyzetben fogtunk neki a segédanyag összeállításának, szem előtt tartva, hogy egyik szereplő sem önszántából került ebbe a helyzetbe. Tudva, hogy a vizsgaidőszak a szorgalmi időszakhoz hasonló fokozott terhet jelent mind az oktatók, mind a hallgatók számára – hiszen a vizsgák esetén kisebb az esély a korrekcióra és a kevésbé sikeres vizsgák következménye is súlyos lehet –, a segédlet megformálásában olyan megoldásokat kerestünk, melyekben mindkét fél szempontjait figyelembe vesszük. A javasolt ajánlásokban a megoldások kiválasztása során a hallgatók ötleteit és az első tapasztalatok utáni visszajelzéseit is figyelembe vettük. Jelen mű mind szerkezetében, mind tartalmában visszafogott, az egyszerűen és könnyen megvalósítható megoldások bemutatására szorítkozik, remélve, hogy a pandémia után is használható ötletek gyűjteménye lehet a segédanyag.

Úgy véljük, a lehetséges alternatív értékelési módok végiggondolása, áttekintése és kialakítása a jelenlegi helyzettől függetlenül sem haszontalan, a jövőre nézve is számos lehetőséget kínál mindannyiunk számára. Így arra biztatunk mindenkit, hogy a pandémia lecsengése után is bátran használja a tanulási cél, tevékenység és értékelés hatékony kialakítása érdekében.

Hogyan épül fel a segédanyag?

A segédanyag elején a hallgatói munka online, távolléti oktatásban való értékelésére, a hallgatók vizsgáztatására vonatkozó alapvető megfontolásokat ismertetünk. Ezután áttekintjük, milyen jogai és kötelezettségei vannak a hallgatónak és az oktatónak az online vizsgák tekintetében, továbbá arra is kitérünk, hogy ebben az új tanulási környezetben milyen technikai nehézségekbe, jogi-etikai problémákba ütközhetünk a vizsgák kapcsán és ezeket hogyan előzhetjük meg vagy küszöbölhetjük ki a leghatékonyabban.

Ezt követően a hallgatói munka értékelését befolyásoló pedagógiai-pszichológiai megfontolásokat ismertetünk. Ebben a fejezetben a kontakt környezetben leggyakrabban előforduló vizsgáztatási és értékelési formák online térben való megvalósíthatóságát mutatjuk be, a lehetséges nehézségekre és azok megelőzési lehetőségeire hívjuk fel a figyelmet, például a felügyelt vizsgatermek helyett online megvalósuló vizsgákkal, zárthelyi dolgozattal, a hallgatói prezentációkkal, kiselőadásokkal, vagy éppen a szóbeli vizsgákkal kapcsolatosan. Zárásként bemutatjuk, milyen további ötletek, megoldási javaslatok állnak rendelkezésre az online térben való értékelés, vizsgáztatás kapcsán.

A segédanyag minden fejezetéhez tartoznak módszertani-technikai tippek, melyek segíthetik az adott módszer még hatékonyabbá tételét – olvassa el őket!

Bízunk benne, hogy a mű hasznos támogatást nyújt nem csak a jelen, kihívásokkal teli időszakban, de hosszú távon is az értékelések megtervezése során.

A szerzők

Alapvető megfontolások – mit szükséges figyelembe venni az online értékelés, vizsgáztatás kapcsán?

A hallgatói munka online, távolléti oktatásban való értékelésére, a hallgatók vizsgáztatására vonatkozóan alapvető megfontolások fogalmazhatók meg. Ajánlásaink egyaránt számításba veszik a szakmai és méltányossági megfontolásokat és a minőségi standardokat.

1. Kiszámíthatóság, tervezhetőség, kivitelezhetőség – azaz a számonkérés, vizsga legyen teljesíthető!

A jelenléti oktatáshoz képest az online vizsgáztatás során még nagyobb súlya van a felkészülésnek, tervezhetőségnek, a követelmények és az elvárások kiszámíthatóságának valamint a kivitelezhetőségnek. Hallgatóink sikere a mi sikerünk is. Ügyeljünk arra, hogy a teljesítésük ne az esetlegességen vagy egyéb külső tényezőkön múljon!

- Készítsünk előzetesen megosztott, részletes leírást a vizsgáról, kitérve a vizsga online lebonyolításának folyamatára, időkeretére, feltételeire és az értékelés módjára!
- Amennyiben teszt jellegű vizsgát csinálunk, úgy ügyeljünk az időkeret megadásakor a megoldhatóságra. Azért, hogy kivédjük meg nem engedett eszközök használatát gyakran túl rövidre szabjuk az időt, ezzel gyakran a kivitelezhetetlenség csapdájába szorítjuk hallgatóinkat.
- Előre tisztázzuk a javítási lehetőséget a hallgatókkal!
- Ajánljunk fel többféle vizsgázási variációt! Ennek sokszínű lehetőségeiről bővebben [Kontaktból online: hogyan alakíthatjuk át hatékonyan az eddig offline megvalósított vizsgákat, a hallgatók értékelését?](#) című részben olvashat.

2. Törekedjünk az esélyegyenlőség biztosítására, a jogi-etikai keretek betartására!

A hallgatók vizsgakörülményei esetenként eltérőek lehetnek (pl. internetes kapcsolat minősége, eszköz (kamera, mikrofon) megléte vagy hiánya, vizsgázásra alkalmas helyiség, lakóhelyi körülmények stb.). Ezek mind olyan kérdések, amelyeket a hallgató nem, vagy nem feltétlenül tud befolyásolni. Fontos hangsúlyozni, hogy ebben az esetben a távolléti (online) vizsga nem a hallgató választása, akárcsak az ahhoz történő alkalmazkodás sem. Mindkét fél érdeke, hogy figyelembe vegyünk az esetleges nehezítő tényezőket és biztosítsuk az esélyegyenlőséget. Nem mellesleg, a hallgató egyéni körülményeinek figyelmen kívül hagyása az egyenlő bánásmód alapvető alkotmányos jogának sérelméhez vezethet! Ezért ezt a szempontot is mérlegelni kell az értékelés alapjának, eszközének (az értékelés módjának) megválasztásakor. ¹

- Amennyiben az online szóbeli vizsgaformát választotta, akkor az offline vizsgához hasonlóan fokozottan ügyelnie kell arra, hogy a vizsga transzparens jellege

---

¹ Az etikai korlátok betartásának fontosságára a nemzetközi gyakorlat is felhívja a figyelmet, lásd pl. a University of Pennsylvania Code of Academic Integrity c. dokumentumát: <https://catalog.upenn.edu/pennbook/code-of-academic-integrity/>

megmaradjon. Ezért gondoskodjon arról, hogy a vizsgáztatón és a vizsgázón kívül harmadik személy (vizsgázó) is jelen legyen.

- Amennyiben olyan megoldást választ(ott), amelynek keretében a hallgatónak előre hang- vagy videóprezentációt kell beküldenie, gondoskodnia kell annak biztonságos tárolásáról és erről előzetesen a hallgatókat tájékoztatnia kell. Ezt kiváltó, jó megoldás lehet az is, ha a hallgató a saját fájlmegosztó felületére tölti fel a prezentációt, és csak annak linkjét osztja meg a vizsgáztatóval, ebben az esetben ugyanis a tárolás adatvédelmi kérdései csak akkor merülnek fel, ha az oktató a linkről a fájlt lementi.

Tipp: A hallgatók digitális felkészültségéről, eszköz-ellátottságáról, digitális körülményeiről minden oktató érdeklődhet előzetesen. Még hatékonyabb, ha az intézmény (Kar, Intézet, más szervezeti egység) maga végez előzetes felmérést. Ezeket érdemes áttekinteni a vizsgáztatás formáinak kiválasztásakor és annak menetrendjének kialakításakor.

3. Ha tehetjük, váltsuk ki a szinkron szóbeli vizsgákat!

A hallgatói munka értékelésénél is fontos az ún. *akadémiai integritásra vonatkozó alapelvek* betartása (az őszinte és erkölcsi magatartás iránti elkötelezettség és annak demonstrálása egyetemi környezetben). Emiatt elsősorban aszinkron megoldásokat javasolunk az ellenőrzött online szóbeli vizsgáztatással szemben.

Azért javasoljuk a szóbeli értékelés kiváltását, mert...

- a folyamatos szélessávú internet-hozzáférés szükségessége miatt megnövekedett a technikai hibák veszélye (pl.: rossz wifi jel, rendszerösszeomlás stb.),
- a webkamera megléte és használata nem minden hallgató esetében biztosított, így ez a megoldás nem támogatja az esélyegyenlőséget,
- a hallgató vizsgájának időkorlátja, a vizsgáztatók online képpel és hanggal történő bekapcsolása jelentős feszültséggel, szorongással és a hallgatói teljesítmény csökkenésével járhat,
- az online szóbeli vizsgák során sem zárható ki a csalás lehetősége (még akkor sem, ha korlátozzák a hallgató számítógépén a különböző megnyitott ablakok közötti váltás lehetőségét, hiszen ez csak egy eszközön történik meg),
- a szóbeli értékelés mellőzésével beépíthetünk további, a tanulási eredményekhez, célokhoz maximálisan illeszkedő értékelési lehetőségeket,
- konstruktívan segíthetjük a hallgatók időbeosztását, elkerülhetjük az év végi vizsgák dömpingje miatti hallgatói túlterhelést, tekintettel a hallgatók egyéni körülményeire, a koronavírus okozta speciális, gyakran kifejezetten nehéz helyzetükre,
- csökkentheti az oktatók hosszú ideig tartó, folyamatos monitor előtti munkavégzését.

4. Vegyünk figyelembe pedagógiai-módszertani szempontokat is!

A félév végi értékelés arról kell, hogy tanúbizonyságot adjon, hogy a hallgatók elérték azokat a tanulási eredményeket, amelyeket a félév kezdetekor meghatároztunk, s amelyek

a tematikában is szerepelnek (és így hozzájárulnak a képzési és kimeneti követelményekben (KKK) megfogalmazott tanulási eredmények, célok eléréséhez). Az értékelésről sokféleképpen gondolkozhatunk, de az alábbi három pontot mindenképpen átgondolásra javasoljuk a távolléti oktatás keretében is:

- **Hangoljuk össze a tanulási eredményeket az értékelés szempontjaival!**

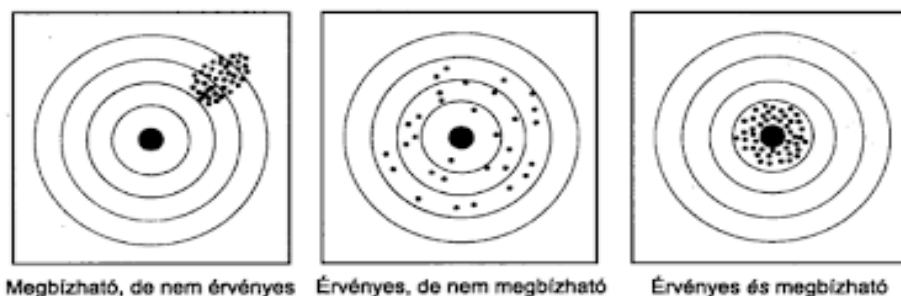
Gondoljuk át, hogy a kurzus célja (tanulási eredményei), a kurzus keretében megvalósult tanulási-tanítási folyamat és az értékelés hármasa hogyan függ össze. Az értékelésnek összhangban kell lennie a tanulási eredményekkel, azok eléréséről, elérésének mértékéről kell, hogy információt nyújtsanak, ugyanakkor az is fontos, hogy ami a kurzus keretében történt, megfelelően felkészítse a hallgatókat a félév végi értékelésre (lásd: 1. ábra).

1. ábra Az oktatás és értékelés összehangolása a kurzus céljaival
 Forrás: Biggs, J. (2003): *Aligning Teaching and Assessment to Curriculum Objectives*, (Imaginative Curriculum Project, LTSN Generic Centre)

- **Gondoljuk át, hogy mikor és mitől jó az értékelés!**

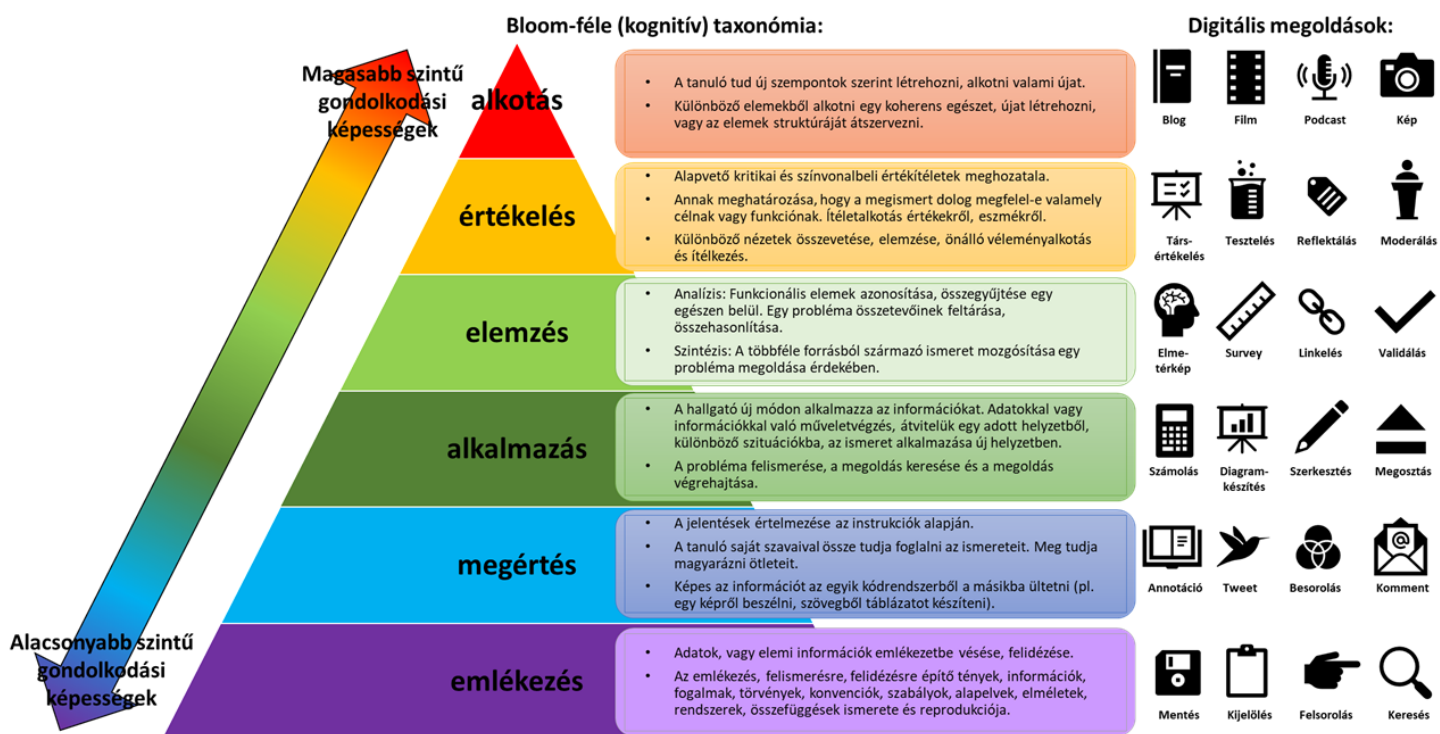
Az értékelésre gondolhatunk egyfajta mérésnek is, ahol ugyanúgy megjelennek az érvényesség, megbízhatóság és objektivitás kritériumai. Ezért mindenképp gondoljuk át az értékelési módszerünkkel kapcsolatosan azt, hogy az mennyire képes objektív képet adni a hallgatók előrehaladásáról, teljesítményéről és mennyire alkalmas az előre meghatározott tanulási eredmény(ek) mérésére (lásd: 2. ábra).

2. ábra Az értékelés megbízhatósága és érvényességének összefüggései

Forrás: https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/fsc_tanulmany/2018_2_szam_hajdu.pdf

3. ábra: A módosított Bloom-féle taxonómiarendszer szintjei (saját szerkesztés). (Forrás: [Bloom taxonómia](#), [digitális megoldások](#))

Tipp: Gondoljuk át, hogy az általunk megtervezett értékelés, vizsga a Bloom-féle taxonómia rendszer mely szintjeire irányul! Nézzük meg, hogy milyen szintű tudást vagy képességet várunk el a hallgatótól a kurzus sikeres teljesítéséhez és az adott szintnek megfelelő értékelési módszert választottunk-e!

- **Ne csak tesztekben gondolkodjunk – használjunk ki több lehetőséget a hallgatók értékelésére!**

Fontos, hogy az online vizsgaformák kiválasztásánál és kialakításánál maximálisan vegyük figyelembe és segítsük a hallgatót a tematikában meghatározott tanulási eredmények elérésében (tudás-, képesség- és attitűd-elemek)! Ennek átgondolásában segíthet a módosított Bloom-féle taxonómiarendszer (lásd: 3. ábra), amely hat kognitív követelményszintet különít el a legalacsonyabb szintű tanulási művelektől (emlékezés) a magasabb szintű műveletekig (alkotás). Érdemes figyelni arra, hogy a felsőoktatásban eleve jelentős szerepet töltenek be a magasabb szintű gondolkodási képességek – mint például a tanultak alkalmazása, elemzése, értékelése, újraalkotása

és fejlesztése, – ráadásul online környezetben éppen ezek azok a tudás- és képességszintek, amelyeknek ellenőrzésénél kevésbé számít az, hogy a hallgató milyen, akár az oktató által nem tudott forrásokat is használ. Így ezekben az esetekben a vizsgáztatás tisztaságának problémái is kevésbé vetődnek fel. Amennyiben szükséges, rendeljünk többféle értékelési eszközt is a kurzushoz (pl.: narrált ppt és élő videós diszkusszió).

5. Megfontolások egy speciális célcsoportra vonatkozóan: fogyatékos hallgatók vizsgáztatása

A járványhelyzet okozta változások, az eligazodás nehézsége a sokféle új helyzetben, a rutinok megszűnése, az izoláció, a vírushelyzet okozta szorongás felerősödése minden oktatónak és hallgatónak extra kihívást jelent, azonban ez fokozottabban érvényes a fogyatékkal élő vagy tartós betegséggel küzdő hallgatókra. A fogyatékos hallgatók számára az esélyegyenlőség biztosítása a vizsgaidőszak offline megszervezése során is fokozott odafigyelést igényel, azonban online környezetben a megszokott alternatív megoldások nem, vagy csak nagyobb nehézségek árán, esetleg aggályosan működhetnek. Több olyan nehézségük adódhat, ami növeli a tanulásban való hátrányukat. Sok esetben már eddig is, a távolléti oktatás megnövekedett terhei is jelentős lemaradást okoztak számukra a feladatok követésében. A vizsgákra való felkészülés önmagában is többletidőt és energiát igényelhet, nehézséget okozhat. Kiestek azok az apró, de fontos támogatási lehetőségek, amelyeket a mindennapi találkozósaik során megkaphattak az oktatótól vagy a csoporttársaktól, emellé gyakran a megszokottnál jóval több kiadott olvasnivalóval kell megbirkózniuk, úgy, hogy a segítségkérés és a kommunikáció nehezített.

Az értékelésbe számító feladatok megtervezésénél és kivitelezésénél az esélyegyenlőség biztosítása érdekében érdemes figyelembe venni az alábbi szempontokat.

- A legtöbb fogyatékkal élő hallgató számára kiemelten fontos a feladatok ütemezésének segítése. Sokat számít, ha előre tudják, mikorra mivel kell készülniük, és ha az erre megadott időkeretben van rugalmasság. Ez különösen fontos az autizmus spektrumzavarban és az ADHD-ban szenvedő hallgatóink számára.
- Érdemes az egyes szervezeti egységekben egyeztetni az időpontokról, formákról és platformokról, mivel jelentős többletterhet ró a speciális szükségletű hallgatókra az eligazodás ezekben.
- Amennyiben lehetséges, tegyék lehetővé a rövidebb egységekben való számonkérést.
- Segítséget jelent a diszlexiás-diszgráfias, ADHD-s és a látássérült hallgatók számára is, ha a tájékoztatók és a feladatok szövege egyszerű mondatokban megfogalmazott, könnyen érthető.
- A vizsgák során vegyék figyelembe, hogy egyes fogyatékos-típusoknál az érzékszervi, mozgásos vagy kognitív funkciók zavarából fakadó problémák nem azonosak az értelmi képességek alacsony színvonalával, és nincsenek összefüggésben a felkészültséggel. Bonyolult, összetett kérdések megválaszolása gondot okozhat a diszlexiás, diszgráfias, a figyelemzavaros vagy érzékszervi fogyatékos hallgatóknak. Ne értékeljük a diszes hallgatók nyelvi-helyesírási problémáit.

- Az idegen nyelvű képzésekben a nyelvi nehézségek a fogyatékkal élők számára sokszoros problémát okozhatnak, különösen vizsgadrukk hatása alatt. Emiatt a megfogalmazásban itt is fontos az egyszerűségekre való törekvés.
- A szövegek megértését a diszlexiás és diszgráfiás hallgatóknál segítheti a képekkel való támogatás. Ugyanakkor a látássérült hallgatók nem tudják értelmezni ezeket.
- Amennyiben vak vagy aliglátó hallgató van a csoportban, lehetőleg olyan platformot válasszanak a feladatokhoz, ami akadálymentes. A Canvas ilyen, a Moodle kevésbé vakbarát. Ha egyéb platformot is használnak a tanításhoz és értékeléshez (Mentimeter, Padlet stb.), annak használatát ne tegyék kötelezővé, ha nem akadálymentes. Ezt az érintett hallgatók tudják megmondani.
- A fogyatékoság típusától függetlenül, a kiadott feladatok megoldásához több időre van szükségük. Ez igaz a rugalmasan megoldható feladatokra is, de kiemelten fontos az időkorlátos online írásbeli feladatok esetén. A jogszabály + 30%-kal több időt ír elő ilyen esetekben. Ezt az igényüket a hallgatók személyesen jelzik az oktatók felé, 4 nappal a vizsga előtt. Ne feledjék a vizsga időkorlátját a választott online felületben hallgatónként külön is be lehet állítani.
- Általános elvként, ahogy korábban olvashatták, javasoljuk az élő szóbeli vizsgák írásbeli kiváltását. Azonban előfordulhat, hogy a hallgató fogyatékosága indokolja a szóbeli vizsga lehetőségét, és ezt jogszabály is rögzíti. Amennyiben megoldható, biztosítsa az ehhez való jogát.
- Gyakori, hogy az intézmények (így pl. az ELTE) előírják, hogy abban a helyiségben, ahol a hallgató tartózkodik, más nem lehet jelen, azonban ez alól kivételt képezhetnek (az ELTE esetében képeznek) a regisztrált speciális szükségletű hallgatók, ha a szóbeli kommunikációban, vagy a vizsga technikai kivitelezésben (számítógép használat, vagy online felületek kezelése) akadályozottak. Az ELTE szabályzata a visszaélések elkerülését úgy biztosítja, hogy ezen hallgatók esetében egy fő, mint személyi segítő, jegyzetelő, feliratozó, jelnyelvi, vagy orális tolmács jelenléte megengedett. Ebben az esetben a kamerát úgy kell beállítani, hogy a hallgató és segítője is látszódjon.

Tipp: A regisztrált speciális szükségletű hallgatóknak a legtöbb felsőoktatási intézményben a kari koordinátor által kiadott igazolása van. Ezt az igazolást digitális formában, e-mailben juttathatják el a vizsgáztatókhoz. Előfordulhat, hogy valakinek valamilyen okból nincs ilyen igazolása, akkor a hallgató, de akár az oktató is keresse közvetlenül a koordinátort az igazolás kiadása érdekében.

Milyen jogai és kötelezettségei vannak a hallgatónak és az oktatónak az online vizsgák tekintetében?

A hallgatói munka értékelésének (pl. online vizsgáztatás) megváltozott jogi és etikai keretei

A jelenleg fennálló veszélyhelyzetben irányadó szabályok közül a felsőoktatási intézményekre vonatkozó egyik kulcsrendelet az, amely a hallgatóknak a felsőoktatási intézmények területére történő belépését érinti. Ugyan a jelenleg hatályos rendelkezések szerint az adott felsőoktatási intézmény rektora dönthet az oktatás – így különösen a hallgatók gyakorlati képzésének, valamint a tanulmányi és vizsgaszabályzat szerint hallgatói jelenlétet igénylő tudásmérésnek – személyes érintkezés mellett történő megszervezéséről, a szükséges védelmi intézkedések betartásával. A szükséges védelmi intézkedések betartásáról a rektor köteles gondoskodni.² Mindazonáltal feltételezhetően a legtöbb felsőoktatási intézmény fő szabályként online vizsgarendet követ. Mindez a vizsgaidőszak eddig megszokott módon történő megszervezését és annak szabályzati kereteit is érinti. Az egyes intézmények saját belső szabályzataikban határozzák meg ennek kereteit. Az ELTE esetében pl. [az Eötvös Loránd Tudományegyetem 2020/2021-es tanév tavaszi szemeszterére szóló átmeneti sajátos tanulmányi és vizsgaszabályozás](#) irányadó. Ez a tavalyi évhez hasonlóan, de az azóta szerzett tapasztalatok alapján biztosítja az online vizsgáztatás kereteit.

A jelen segédlet tanulmányozása tehát abban is segítséget nyújt, hogy milyen olyan egyéb megoldások vannak, amelyekkel a hagyományos vizsgaformák online térbe helyezésével felmerülő aggályok orvosolhatók.

Általános szabály, hogy **mind az oktatót, mind a hallgatót megilletik ugyanazok a jogok, illetve terhelik ugyanazok a kötelezettségek, amelyek a hagyományos vizsgák esetében** - leszámítva azokat, amelyek az online térben nem megvalósíthatók [így az ELTE esetében a hallgatói igazolólap helyett a vizsga ideje alatt a szóbeli vizsga eredményét az oktató az elektronikus tanulmányi rendszerben (pl. a Neptunban) rögzíti]. Így tehát minden további, külön nyilatkozat nélkül **terheli a hallgatót a tiltott segédeszközök használatának tilalma, vagy az oktatót a vizsgaszervezés szabályainak betartására irányuló kötelezettség.** Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy különösen a hallgatóknál a vizsgák tisztaságával összefüggő kötelezettségeinek betartása sokkal kevésbé ellenőrizhető, egyes kézenfekvő megoldások pedig jogi és etikai aggályokat vetnek fel. Ezeket tételesen felsorolni nem lehetséges, az alábbiakban néhány példát és annak jogi és/vagy etikai vonzatát mutatjuk be, amely alapján - analógia alkalmazásával - mindenki meg tudja határozni, hogy egy felmerülő megoldási lehetőség követhető-e vagy sem.

---

² A veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről szóló 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelet módosított 14. § (2) és (3) bekezdése.

Milyen technikai nehézségekbe, jogi-etikai problémákba ütközhetünk a vizsgák kapcsán, és ezeket hogyan oldhatjuk meg?

Mi lehet a nehézség, probléma?	Hogyan oldhatjuk meg?	Milyen aggályok, jogi korlátok léphetnek fel a megoldás kapcsán?
<p>Akár a szóbeli, akár az írásbeli vizsgáról van szó, <i>a hallgató a vizsga helyszínén (pl. otthonában) nem egyedül tartózkodik.</i></p>	<p>A hallgató kamerával mutassa be a vizsga helyszínéről szolgáló helyiséget, hogy igazolja, abban egyedül tartózkodik, egyedül, külső személy által nyújtott segítség nélkül fog a vizsgán részt venni.</p>	<p>A helyiség (feltehetően) a hallgató otthona, melynek tiszteletben tartásához való jog alapjog. Az ugyancsak alapjogként funkcionáló emberi méltósághoz való jog származékjoga a személyiségi jogok védelme körébe illeszkedő, a magánélet, valamint a magánlakás sértetlenségéhez fűződő jog. A vizsga szabályossága nem Alaptörvényben rögzített alapvető jog. Alapjogot csak alapjogra tekintettel és csak szükséges és arányos mértékben lehetséges korlátozni. Ezért e megoldás az alapjogok sérelmét jelentheti.</p> <p><i>(Megjegyzés: szóbeli vizsga esetén sem különösebben kijátszható megoldás, írásbeli vizsga esetén technikai kivitelezhetősége is kérdéses.)</i></p>
<p>Akár a szóbeli, akár az írásbeli vizsgáról van szó, <i>a hallgató más eszközt (tablet, telefon, könyv) is használ segítségül.</i></p>	<p>A hallgató kamerával mutassa be a vizsga helyszínéről szolgáló helyiséget, hogy abban más eszköz nincs elől.</p>	<p>Lásd: előző esetet.</p>
<p><i>Nem a hallgató vesz részt az írásbeli vizsgán.</i>³</p>	<p>A hallgató kötelezése képernyőmegosztásra vagy távoli hozzáférés engedélyezésére.</p>	<p>Nem biztos, hogy a vizsgázó a saját gépét használja, illetve akár a saját gépen is személyes adatok, különleges adatok, illetve személyiségi jog keretébe tartozó adatok is elérhetőek. Ezáltal a vizsgáztató óhatatlanul is olyan információk birtokába juthat, amelyek megismerése személyiségi jogokat, adott esetben adatvédelmi szabályokat (vö. GDPR) sérthet.</p> <p>A személyiségi jogok védelme az emberi méltósághoz való alapjog származékjoga, amelynek körébe illeszkedik a magánélet,</p>

³ Felmerülhet lehetőségként továbbá az IP-cím ellenőrzése, azonban az Informatikai Igazgatóság tájékoztatása szerint ez nem kivitelezhető, illetve számos internet szolgáltató változó IP-cím kiosztást működtet.

		<p>valamint a magánlakás sértetlenségéhez, továbbá a személyes adatok védelméhez fűződő jog. A vizsga szabályossága nem az Alaptörvényben rögzített alapvető jog. Alapjogot csak alapjogra tekintettel és csak szükséges és arányos mértékben lehetséges korlátozni. Ezért e megoldás alapjogok sérelmét jelenti.</p> <p><i>(Megjegyzés: írásbeli vizsga esetén technikai kivitelezhetősége is kérdéses, pl. akár száz hallgató esetén nincs mód az összes gép ellenőrzésére.)</i></p>
<p>A hallgató <i>tiltott segédeszközt használ</i> (megnyitott további fájlok stb.).</p>	<p>A hallgató kötelezése képernyőmegosztásra vagy távoli hozzáférés engedélyezésére, esetleg külső ún. vizsga proctor (digitális felügyelet) használata.</p>	<p>Lásd: előző esetet.</p>

FONTOS! Természetesen a jelen körülmények között is előfordulhat, hogy a hallgató a bemutatott, benyújtott művében, prezentációjában, esszéjében, szöveges kifejtős megoldása során plagizál vagy hivatkozási hibát követ el. Ez azonban nem a távolléti vizsgáztatással összefüggő jelenség, külön kezelést nem igényel, ilyen esetekben az általános szabályok szerint kell eljárni!

Kontaktból online: hogyan alakíthatjuk át hatékonyan az eddig offline megvalósított vizsgákat, a hallgatók értékelését?

A koronavírus-járvány arra kényszerített minket, hogy elgondolkodjunk azokon a lehetőségeken, amelyekkel az eddig felsorolt technológiai, etikai- jogi, pszichológiai és pedagógiai szempontokat figyelembe véve hatékonyan értékelni tudjunk hallgatóink munkáját. Fontos, hogy gondos és felelős döntéseket hozzunk, amikor egy online vizsgamód mellett döntünk. Legjobb, ha számba vesszük, milyen gyakorlatot követtünk eddig és ehhez képest milyen lehetőségek állnak rendelkezésre a távolléti oktatásban! Ehhez kívánunk segítséget nyújtani ebben a fejezetben.

Az alábbi ötletkártyák különböző színekkel jelölt mezőiben eddig használt vizsgáztatási lehetőségeket gyűjtöttünk össze. Az ötletkártyákon a korábbi offline megvalósult vizsgamódok kiváltási, továbbgondolási lehetőségeiről írunk. Az ötletkártyák lehetőségeket vázolnak fel, nem kizárólagosan csak ezek használhatók. Bátran kombinálja, bővítse ezeket a lehetőségeket ésszerű keretek között a hallgatók megfelelő tájékoztatásával!

Felügyelt vizsgaterem helyett (otthoni) online környezetben szinkron megvalósuló zárthelyi dolgozat, vizsga

Hogyan valósulhat meg a gyakorlatban?

A zárthelyi dolgozatként megnevezett írásbeli vizsgák az online térben is megvalósulhatnak. Ezek kialakításakor több szempontot érdemes figyelembe venni: a tanulási célok mentén a korábban bemutatott technikai, jogi-etikai, pedagógiai és pszichológiai dimenziók is fontos faktorok.

Milyen szempontokat érdemes mindenképp átgondolni?

- Időkorlátos vizsgát tervezünk vagy a hallgatók egyéni tempójára bízunk a kitöltés idejét?
- Elengedhetetlenül fontos-e, hogy a hallgatók pontosan ugyanazon időpontban válaszolják meg a vizsga kérdéseit?
- Csak egy alkalommal vagy akár több próbálkozással is megválaszolhatják a hallgatók a vizsga kérdéseit (pl. javíthatnak/kötelezően el kell érniük adott százalékos eredményt stb.)?
- Zárt vagy nyitott, esetleg kombinált kérdéseket tervezünk beépíteni a vizsgába (itt is fontos a tanulási célokból kiindulni)?
- Milyen komplexebb, magasabb rendű gondolkodást igénylő kérdéseket tudunk beépíteni a vizsgába, ami nem kizárólag az ismeret-visszakérdezést szolgálja (pl. összefüggések átlátása, önálló gondolatok megalkotása stb.)? Segítség (angol nyelven) a kérdésfeltevéshez [itt!](#)

Milyen online megoldást ajánlunk?

Szinkron (egyidejű) írásbeli vizsga:

- Amennyiben egy választott online felületbe integráltan (pl. Canvas, Moodle, Redmenta, Google Quiz) építi fel az írásbeli vizsga kérdéseit, úgy azt meg tudja valósítani egy meghatározott, minden hallgató számára egységes időpontban történő kitöltéssel is, beállítva az adott felületen a szükséges paramétereket (pl. időkorlát a teljes vizsgára vagy feladatcsoportokra, kezdés ideje stb.) és megadva kapcsolódó kérdéseket.
- Mivel a félév vége felé és a vizsgaidőszakban rendkívül leterheltek lesznek a vizsgáztatásra alkalmas rendszerek, felületek, **így előadások, akár több száz fős létszámú hallgatói csoportok vizsgáztatására ezt a megoldást kevésbé javasoljuk. Amennyiben mégis így vizsgáztatná a hallgatókat, úgy érdemes lehet ezt több időpontban meghirdetett vizsga formájában megvalósítani, vagy az aszinkron írásbeli vizsgát választani.**

Tipp: Mindig ellenőrizze le a kérdések helyességét és a vizsga kitölthetőségét – maga is töltsen ki a vizsgát, mintha egy hallgató lenne! Nézze meg saját eredményeit, így is biztosítva, hogy minden kérdésre beállított válasz helyes, továbbá a kérdések érthetőek, értelmezhetőek és kellő időt adott azok megválaszolására (amennyiben időkorlátot állít be).

Aszinkron írásbeli vizsga:

- Amennyiben egy választott online felületbe integráltan (pl. Canvas, Moodle, Redmenta, Google Quiz) építi fel az írásbeli vizsga kérdéseit, úgy azt hosszabb, meghatározott időintervallumban (pl. 5 óra / 2 nap / 1 hét) egyszerűbbé és gördülékenyebbé tudja tenni a hallgatók számára. **Fontos: a tágabb időintervallumú, nem egyidejű kitöltésen alapuló vizsga nem egyenértékű azzal, hogy a hallgatók mindegyike 100%-os megoldást fog elérni azáltal, hogy minden kérdést közösen megbeszélnek, „átmásolnak” a könyvből a vizsga hosszabb idejű elérése miatt** (továbbá a hallgatók közötti információcsere az egyidejű vizsgázás esetén sem kizárható, lásd fentebb, a jogi-etikai kérdésekben).
- Az aszinkron vizsga lehet legalább annyira hatékony, mint a rövidebb, fix időben kitölthető tesztek, amennyiben megfelelő módon állítjuk be a kitöltési szempontokat. Erre jó megoldás lehet például, ha feladatcsoportokat hozunk létre a zárt végű, egyszerűbb feleletválasztós kérdéseknek, s kizárólag ezek megválaszolását időkerethez kötjük. Emellett komplexebb kérdéseket is beépítünk a vizsgába, melyek a hallgatók önálló gondolatainak megjelenítését is igénylik, nem kimásolhatók semmilyen könyvből, nem megbeszélhetők, hiszen saját véleményre kérdeznék rá.
- Kevésbé praktikus és innovatív megoldás, de ha nem kívánjuk használni a különböző tesztkészítő felületeket, úgy egy egyszerű, a hallgatókhoz eljuttatott (pl. e-mailen átküldött) Word dokumentum formájában is elérhetővé tehetjük a vizsgalapot, amelyet a hallgatóknak egy meghatározott időn belül meg kell válaszolniuk és visszajuttatniuk az októnak. A vizsga felépítéséhez alább további tippeket talál.

Javaslatok az írásbeli vizsgák kérdéseinek kialakításához:

- Egyszerűbben ellenőrizhető **teszt-jellegű vizsga** esetén jól használhatóak a tanulásmenedzsment (LMS) rendszerek megfelelő moduljai (pl. Canvas esetén „Kvíz”, Moodle felületen „Teszt”), amihez a [‘Távolléti oktatást támogató módszertani segédanyag az ELTE PPK oktatói számára’](#) segédanyag vonatkozó fejezetében (39. o.) további segítség, információ érhető el.

Tipp! [Hasznos tanácsok feleletválasztós teszt megtervezéséhez \(angol nyelven\)](#)

- **Esszé-jellegű**, főleg nyílt-végű kérdésekből álló vizsga (pl. elemzés, rövid szöveges válaszok) esetén jól használhatóak a tanulásmenedzsment (LMS) rendszerek megfelelő moduljai (pl. Canvas esetén „Feladatok”, Moodle esetén „Feladat”), melyhez a [‘Távolléti oktatást támogató módszertani segédanyag az ELTE PPK oktatói számára’](#) segédanyag vonatkozó fejezetében további segítség, információ érhető el (34. o.).

Bármely megoldást választja, fontos az alábbiak figyelembevétele:

- A fizikális jelenlétre alapuló írásbeli vizsgákhoz képest, az online térben a hallgatók hozzáférhetnek a tananyaghoz, egyéb információkhoz, így fontos, hogy **a kérdések ne az ismeretek egyszerű visszaadására fókuszáljanak!** Ehelyett úgy tegyék fel a kérdést, hogy a hallgatóknak azt kelljen demonstrálniuk, hogy hogyan használták fel az információkat (lásd jelen segédlet [‘Online nyitott könyv vizsgák’](#) egységét)!
- Gondolja át a feladatra szabott időkeretet! A jelenlegi helyzetben nem célszerű nagyon szoros időkorláttal terhelni a hallgatókat (lásd jelen segédlet [‘Mérési és értékelési eszközök a Canvas-ban’](#) egységét)!
- Fogalmazza meg előre az értékelési kritériumokat, így a hallgatók számára is világos lesz, hogy milyen elvárásai vannak! Az előre megfogalmazott értékelőtáblák segítik objektívebbé tenni az értékelést (lásd jelen segédlet [‘Hallgatói produktumok értékelése értékelőtáblákkal’](#) egységét)!

További segítség a kvíz-alapú ZH-k és vizsgák hatékony megtervezéséhez és megvalósításához:

- [Online vizsgák előkészítése, hallgatók hozzárendelése](#) (Canvas)
- [Feleletválasztós kérdések ellenőrzőlistája](#) (általános)

Hallgatói kiselőadások, ahol a hallgatók társaik előtt prezentálnak és az oktató ez alapján értékeli (szinkron/aszinkron)

Hogyan valósulhat meg a gyakorlatban?

A hallgatói kiselőadás szinkron (egyidejű) és aszinkron (nem egyidejű) formában egyaránt megvalósulhat. Ahogy a szóbeli megoldások kapcsán már korábban kifejtettük, a szinkron út

jelentős technikai, etikai-jogi és pszichológiai rizikófaktorral járhat, így **a kiselőadások, prezentációk szinkron megvalósítását is érdemes lehet átgondolni, amennyiben csak ez képezi a hallgatók félévi értékelését.** Lássunk egy-egy megoldási lehetőséget az aszinkron és szinkron megoldási formákra!

Milyen online megoldást ajánlunk?

- **Aszinkron:** Kérje meg a hallgatókat (egyéni vagy csoportokban), hogy adott határidőig nyújtsanak be egy-egy narrált prezentációt vagy kisvideót! A produktumok értékelését Ön is elvégezheti (pl. [értékelőtábla segítségével](#)), de akár kiadhatja [társértékelőknek is, hogy a hallgatók értékeljék egymás produktumait](#). Fontos, hogy a társértékelés ne öncélú legyen: előzetesen biztosítsa a hallgatóknak értékelési szempontokat, melyek mentén a társuk produktumát értékelni tudják, így elkerülheti a haszontalan, hiányos, nem átgondolt visszajelzéseket.

Tipp: A rögzített prezentációs formátum miatt a hallgatóknak több formai lehetőségük is lehet a benyújtott tétel elkészítésére és nem kell megbirkózniuk az élő prezentáció egyszeri, megismételhetetlen jellegével – így minőségileg és tartalmilag is jobb megoldások születhetnek. Az előre elkészített prezentációk lehetőséget adnak arra is, hogy a társak is előre megkapják az anyagokat, így felkészültebben tudnak egymásnak visszajelzéseket adni.

- **Szinkron:** Kérje meg a hallgatókat (egyéni vagy csoportokban), hogy adott határidőig nyújtsanak be egy-egy prezentációt vagy kisvideót! A szinkron óra keretében (pl. Teams-ben) kérje meg a hallgatókat, hogy megadott időkereten belül mutassák be az elkészített produktumokat, élő szöveggel kiegészítve. A produktumok értékelését Ön is elvégezheti (pl. [értékelőtábla segítségével](#)), de akár kiadhatja [társértékelőknek](#) (vagy akár az egész csoportnak) is - így a hallgatótársak is élő visszajelzést adnak a bemutatott produktumokról és a kapcsolódó szóbeli előadásokról. A szinkron kommunikációnál is fontos, hogy biztosítsa a nem prezentáló hallgatóknak értékelési szempontokat, amelyek mentén a társuk produktumát értékelni tudják, hogy minimalizálja a haszontalan, hiányos, nem átgondolt visszajelzéseket.

Tipp: Amennyiben még hatékonyabbá tenné a társértékelést, akár pontokkal, osztályzattal is értékelheti azt, így motiválva a hallgatókat a minőségi, hasznos és konstruktív visszajelzések megfogalmazására.

- A kisvideók, narrált videók, prezentációk készítéséhez kapcsolódóan ajánljuk a [‘Távolléti oktatást támogató módszertani segédanyag az ELTE PPK oktatói számára’](#) segédanyag vonatkozó fejezetét, melyben részletesen, lépésről lépésre mutatjuk be, milyen lehetőségeket használhat fel nem csak Ön, de akár a hallgatók is (51. o.).
- Amennyiben a kurzus sajátosságai megengedik, gondolkodhat más vizuális megjelenítést igénylő feladatban is (pl. Infografika, animáció, poszter stb. készítése és szóbeli bemutatása)!

Tipp: A differenciálás jegyében kínáljon fel a hallgatóknak többféle megoldási lehetőséget a feladat teljesítésére! A legegyszerűbb választás a PowerPoint lehet, mely a legtöbb hallgató számára ismert, s a prezentáció rögzítése funkció használata rendkívül egyszerű. De felajánlhatja hallgatóinak, hogy prezentáció helyett készítsenek digitális posztert / infografikát (pl.: <https://www.canva.com>, <https://infogram.com>, <https://piktochart.com/formats/infographics/>), interaktív videót (pl.: <https://prezi.com/video/>) vagy animációt (pl. <https://www.animaker.com>), melyet pl. képernyővideó formájában egészítsenek ki magyarázattal, narrációval!

Tipp: Szívesen olvasna olyan digitális megoldásokról, ahol a hallgatói alkotómunkával, az általuk készített produktumokkal kapcsolatosan talál jó gyakorlatokat, használható online felületeket? Tekintse át a ['Digitális eszközök integrálása az oktatásba Jó gyakorlatokkal, tantárgyi példákkal, modern eszközzel'](#) című módszertani kézikönyv ['Alkotás'](#) fejezetét!

Portfólió/tanulási napló/reflektív napló (aszinkron)

Hogyan valósulhat meg a gyakorlatban?

A legegyszerűbb megoldás a nyomtatott portfóliók, reflexiók gyűjteményének átemelése e-portfóliókba, ahol egy helyen, portfóliószerű formában online rendszerezetten tekinthetők meg az összegyűjtött hallgatói munkák.

Milyen online megoldást ajánlunk?

Az e-portfólió létrehozására, dokumentumok gyűjtésére, rendszerezésére a kari tanulásmenedzsment rendszerek (LMS) változatos lehetőséget kínálnak, például a Canvas e-portfólió rendszer használata vagy hallgatók által szerkeszthető oldalak létrehozása, esetleg „Feladatok” modul használata saját számítógépen készített portfólió beadására. A Moodle esetén is hasonlóan van lehetőség „Feladat” bekérésére, vagy hallgatók által is szerkeszthető „Wiki” létrehozására. A javaslat néhány pontjához segítséget nyújthat a ['Távolléti oktatást támogató módszertani segédanyag az ELTE PPK oktatói számára'](#) című anyag.

Fontos:

- Az egy (vagy akár több) kurzus során készített hallgatói munkák rendszerezése igényli, hogy a hallgatók a félév során több alkalommal, rendszeresen kapjanak elkészítendő feladatot az oktatótól. Amennyiben Ön nem adott ki feladatot (pl. beadandó írása, produktum készítése stb.), úgy a hallgatók értékelésére nem a portfólió lesz az ideális megoldás.
- Amennyiben a hallgatók portfóliót készítenek, tegye explicitte számukra, hogy azt milyen elemek kötelező és/vagy választott bevonásával, milyen struktúrában kéri – így egyértelművé téve az elvárásokat, s csökkentve a hallgatók esetlegesen felmerülő nehézségeit, az Önhez érkező tisztázó kérdéseket.

Tipp: Az e-portfólió kifejezetten jól segíti a többféle dokumentum, produktum gyűjtését (szövegek, képek, videók) és ezek strukturálását. Fontos, hogy konkrét formai és tartalmi elvárásokat fogalmazzunk meg a portfólióba kerülő anyagokkal és azok rendszerezésével kapcsolatosan! Érdemes például külön hangsúlyozni a terjedelmi korlátokat, anyagok volumenét, mert nagyobb a „kísértés” arra, hogy a hallgató inkább minden fontosnak tűnő dokumentumot összegyűjtsön.

Szóbeli vizsgák, személyes vagy online jelenlétben alapuló kollokvium/szigorlat (szinkron/aszinkron)

Hogyan valósulhat meg a gyakorlatban?

Az online szóbeli vizsgáztatás lehetőségeiről és gátjairól a fentiekben már részletesen szó esett, ezek alapján érdemes fontolóra venni ezt az értékelési formát. Amennyiben ezt az utat választja, úgy a technikai lehetőségek rendelkezésre állnak.

Tudta, hogy kisebb létszám (alkalmanként 12-15 fő) esetén a vizsga akár megtartható a MS Teams alkalmazásban?

Nagyobb létszám esetén inkább aszinkron megoldás alkalmazását javasoljuk vagy az élő szóbeliség szükségessége esetén a csoport felosztását 12-15 fős kisebb csoportokra.

Milyen online megoldást ajánlunk?

- Mivel a hallgatóknak jelentős támogatásra lehet szükségük a helyzet okozta szorongás miatt, ezért amennyiben nincs a hallgatóknak korábbi tapasztalata, érdemes egy próbavizsgát tartani.
- Amennyiben szóban vizsgáztatjuk a hallgatókat, úgy figyeljünk arra, hogy megfelelő időt tartsunk fenn két hallgató között a technikai problémák elkerülésére! A felkészülésre nem szükséges külön időt fenntartani. Tételhúzás esetén különböző, online is elérhető, sorsoló alkalmazások állnak rendelkezésre (pl.: <https://wheelofnames.com>), melyek képernyőmegosztással mindenki számára egyszerre elérhetőek.
- Csoportos szóbeli vizsga (pl.: diszkusszió, konferencia-vizsga) megtartható élő videós konferencia keretében kisebb csoportok behívásával, külön időpontokban. Mivel egyszerre négy hallgatót láthat képernyőjén az MS Teams-ben ezért javasoljuk, négy főre szűkítse a csoportokat.

Fontos:

- Amennyiben a hallgatók számára ismeretlen online platformot használ a vizsgához, úgy minden esetben mutassa meg annak funkcióit és működését a vizsgán résztvevőknek, hogy ezzel is csökkentse az esetleges technikai problémákat, továbbá a hallgatókra nehezedő nyomást, stresszt.

- Amennyiben csoportos szóbeli vizsgát szervez (pl.: csoportos diszkusszió), előfordulhat, hogy segítséget kell nyújtania ahhoz, hogy a hallgatók megtanulják az online diszkusszió működési mechanizmusát. Ezért érdemes világos és strukturált szabályokat alkotni a diszkussziót megelőzően (pl.: szcenárió, egységes jelzés, amikor valaki beszélni szeretne)
- A videóhívásban egyszerre legalább három fő vegyen részt az utólagos ellenőrizhetőség okán!
- Vegye figyelembe, hogy az online szóbeli vizsgáztatás oktató és hallgató számára egyaránt megterhelőbb lehet a fizikális jelenléttel megvalósuló szóbeli vizsgához képest, ezért a Munkacsoport elsősorban aszinkron megoldásokat javasol a szóbeli vizsga kiváltására is!

További ötletek, megoldási javaslatok az online értékeléshez

1. Online nyitott könyv vizsgák⁴

Az online nyitott könyv vizsga sajátossága, hogy a hallgatók szabadon használhatnak bármilyen saját forrást a vizsga kérdéseinek megválaszolására.

- A vizsga előtt egyértelműen magyarázza el hallgatóinak, hogy hozzáférhetnek forrásaikhoz (tisztázza, melyek lesznek ezek - tankönyv, jegyzetek stb.)
- A nyitott könyv vizsgák esetében a hallgatók gyakran azt gondolják, hogy nem kell tanulniuk, de erről nincs szó. Fontolja meg a gyakorló vizsga lehetőségét néhány kérdéssel (5-10) annak igazolására, hogy a hallgatóknak tanulniuk kell!
- Hangsúlyozza, hogy a hallgatóknak érteniük kell a tananyag összefüggéseit, hogy megválaszolhassák a kérdéseket.
- Írjon jól átgondolt kérdéseket, amelyek a tudás alkalmazását és elemzését kívánják, így a hallgatóknak meg kell mutatniuk, hogy megértették a fogalmakat, nem pedig az alapvető információkat memorizálták.
- Ha nagy létszámú a csoportja, tegyen fel automatikusan értékelhető kérdéseket, pl. feleletválasztós, igaz/hamis, többszörös választás típusú kérdések. Ahelyett, hogy időt töltsen a pontozással, fordítson több időt és energiát a kérdések megfogalmazására tegyen a kérdéssorba akár elterelő kérdéseket is.
- Fontolja meg a kérdések véletlenszerű kisorsolását a hallgatóknak kérdésbankok kialakításával. Ez korlátozza a kérdések és válaszok megosztásának lehetőségeit, különösen, ha a hallgatók nem mindegyike tesz egyidejűleg vizsgát.
- Adjon egyértelmű utasításokat a vizsga elején (a kezdőlapon), ismétlje meg, milyen erőforrásokat használhatnak a hallgatók, mennyi ideig dolgozhatnak (időkorlátos vizsga esetén), hány és milyen típusú kérdést fognak kapni. Ez segít a hallgatóknak a saját idejük kezelésében.

Tipp: Vonja be a hallgatókat a vizsga folyamatába – készítsen a hallgatók által összeállított kérdésekből írásbeli vizsgát!

⁴ Forrás: [Higher Education, Lyndsay Duncan](#)

2. Mérési és értékelési eszközök a Canvas-ban⁵

Időkeret, feladatbankok és -csoportok, sorrend és megoldókulcs a Canvas-ban

- Fontolja meg az időkorlátos Canvas-kvíz alkalmazását, hogy növelje az informált egyéni munka és gondolkodás értékelésének lehetőségét! Gondolja át, mennyi időre lenne szüksége hallgatóinak a kvíz/teszt/zárthelyi dolgozat kitöltésére normál körülmények között és ezt az időt *növelje* 20-30%-kal, hogy technikai probléma ne gátolja a sikeres vizsgát (pl. rossz internet-kapcsolat)!
- Fontolja meg a Canvas-kvíz kérdésbank kialakítását! A kérdésbankokban az oktató különféle (akár a hallgatók által listázott) kérdéseket gyűjt össze egy témában, amelyek megválaszolása eltérő gondolkodásmódot igényel: feleletválasztós (egy vagy több helyes megoldás), párosító, kiegészítő, kifejtő stb. A Canvas-kvíz publikálásakor csak a kérdésbankot kell kiválasztania, a hallgatók így már különböző teszteknek kapnak kitöltésre.
- Fontolja meg a kérdéscsoportok kijelölését a Canvas-kvízben a kérdések véletlenszerű megjelenítéséhez, hogy ne minden hallgató kapja ugyanazokat a kérdéseket ugyanabban a sorrendben!
- Rejtse el a helyes válaszokat, és ne tegye publikussá az elért pontokat a Canvason, amíg az összes hallgató ki nem töltötte a tesztet.

3. Hallgatói produktumok értékelése értékelőtáblákkal⁶

Az értékelőtáblák nemcsak az oktató értékelési munkáját gyorsítják meg, de rendkívül sokat segítenek a hallgatóknak abban, hogy milyen szempontok mentén készítsék el a kiadott feladatokat.

- Ha egy feladatnak nem csak egy jó megoldása van, akkor az értékelése is némiképp bonyolultabbá válik. A tanulói produktumok értékeléséhez azonban mégiscsak szükséges egy szempontsor, ami alapján megítélhető a munka minősége, és rá lehet mutatni a fejlesztendő területekre. A szempontokat adó és teljesítési szinteket tartalmazó táblázatot értékelőtáblának hívjuk.
- Fontos, hogy az értékelőtábla lefedje az összes célkitűzést és követelményt, ugyanakkor kellő teret engedjen a tanulók kreativitásának. Az összeállításánál szempont, hogy a tanulók az értékelőtábla tartalmát megismerve eleve szem előtt tarthassák az értékelés kritériumait, értékelni és fejleszteni tudják saját munkájukat.
- Az értékelőtábla az értékelést magát sokkal átláthatóbbá, objektívebbé és gyorsabbá is teszi, ráadásul segítheti a hallgatók önértékelését és felelősségvállalását a saját munkájuk iránt.

⁵ Forrás: <https://www.ctl.upenn.edu/exams-and-quizzes-when-teaching-remotely>

⁶ Forrás: http://mindenkiiskolaja.elte.hu/wp-content/uploads/2019/09/Digitális-eszközök-integrálása-az-oktatásba_INTERA.pdf

- Az értékelőtábla összeállítása során ügyeljünk a következőkre:
  - Az értékelőtábla tartalmazzon minden fontos szempontot, amit a hallgatói munkában ténylegesen értékelni szeretnénk!
  - Az értékelési szempontok ne legyenek egymással átfedésben, mert az összezavarja a hallgatókat!
  - Az értékelési szempontokhoz tartozzon kifejtés, lehetőleg a teljesítési szinteken is jól különüljenek el a különböző teljesítmények!
  - A különböző szempontok súlyát tekintve a pontszám szintjén tehetünk különbséget, arra is figyeljünk, hogy a különböző teljesítési szintek közötti pontkülönbség összhangban álljon a teljesítménnyel!
  - Az értékelőtábla összetettsége, nyelvi megfogalmazása legyen érthető a hallgatók számára!

Tipp: Értékelőtábla-minták és sablonok elérhetők az [ELTE e-learning oldalának vonatkozó egységében!](#)

Tipp: További, angol nyelven elérhető értékelőtáblák (többek között a kritikai, kreatív, analitikus gondolkodás és blogok, podcastok, wikik, online fórumok, ePortfóliók értékelésére) [itt](#) és [itt!](#)

További hasznos linkek

- A University of Sydney javaslatai a hallgatói munka értékeléséhez:
- <https://www.sydney.edu.au/education-portfolio/ei/teaching@sydney/summative-assessments-in-the-time-of-covid-19-balancing-anxiety-workload-and-integrity>
- A University of London javaslatai a hallgatói munka értékeléséhez:
https://london.ac.uk/sites/default/files/cde/assessment-when-conventional-exams-not-possible_SB_3%20%281%29.pdf
- A vizsgára való felkészítés segítéséhez és a vizsga értékeléséhez készített útmutató:
<https://www.mcgill.ca/tls/files/tls/exam-preparation-and-debriefing-feb-2020.pdf>
- Take-home exam: <https://www.mdpi.com/2227-7102/9/4/267/htm>

Az innovatív vizsgáztatás gyakorlatáról szolt a Felsőoktatás-pedagógiai Módszertani Központ egyik oktatói teadélutánja. Ennek összegzése az alábbi linken érhető el: <https://ppk.elte.hu/februarban-ismet-oktatoi-teadelutan> (amennyiben szeretné a részletes előadásanyagokat, az előadások videóját is megkapni, írjon egy e-mailt a következő címre: kalman.orsolya@ppk.elte.hu)

- Kvízek és gyakorlótesztek létrehozása a Canvas-ban:
https://mooc.elte.hu/courses/451/pages/kvizek-es-gyakorlotesztek?module_item_id=13660
- Szempontok, pedagógiai megfontolások a félév végi értékeléshez:
<https://www.edutopia.org/article/summative-assessment-distance-learning>
- Segédlet hallgatóknak az open-book-jellegű vizsgákra való felkészüléshez:
<https://www.trentu.ca/academicskills/how-guides/how-study/prepare-and-write-exams/preparing-online-open-book-exam>
- A távolléti oktatás alatt megvalósuló értékelés tapasztalatai (kutatás) az értékelési típusok függvényében: <https://www.westga.edu/~distance/ojdl/spring111/kim111.html>
- Fórumok, szavazórendszerek, vita – alternatív értékelési megoldások vizsga mellett/helyett: <https://www.ispringsolutions.com/blog/8-ways-to-assess-online-student-learning>
- Értékelési eszköztár 1. a University of London kiadásában:
<https://london.ac.uk/sites/default/files/cde/assessment-toolkit-I-2015.pdf>
- Értékelési eszköztár 2. a University of London kiadásában
<https://london.ac.uk/sites/default/files/cde/assessment-toolkit-II-2017.pdf>
- Tapasztalatok az online értékelésről (cikk): <https://london.ac.uk/news-and-opinion/centre-distance-education/digital-assessment-practice>